

maar in de prostitutie kunnen werken. Ik heb een ongelukje gehad met een klant: het condoom knapte." Hij zei: "Zoek iemand die je helpt en kom zo snel mogelijk naar Portugal." Hermana was opgelucht dat hij zo reageerde. Zij is inmiddels bij haar echtgenoot terug.

Celestina heeft langer last gehad van haar profiteur. Bij aankomst in Nederland ontmoette ze een man die beloofde haar geld te zullen beheren, 'omdat zij als illegaal geen bankrekening kon openen'. Zij heeft de man inmiddels verlaten.

De politie nam de verhalen van Hermana, Celestina en Viola op in een 'proces verbaal van bevindingen', een verslag. 'Interessant', zei de Amsterdamse politie, 'maar we kunnen er niets mee.' De vrouwenhandelaren waren namelijk niet in Nederland.

De politie was wel bereid de profiteurs van de vrouwen op te sporen. Helaas bevond de Antilliaan van Viola zich niet in het fotoalbum van de politie. Toch schrok Viola omdat ze in het fotoarchief veel van haar vaste klanten had herkend. Celestina durfde de aangifte tegen haar hulpgever niet door te zetten. Hij zou toch na korte tijd weer vrijkomen. Hermana zag ook van verdere aangifte af.

De politie kon niet veel doen maar dankzij een aantal hulpverleners voelden de vrouwen zich niet langer door Papa C. bedreigd en durfden zij hun mond open te doen. Tevens konden de vrouwen de profiteurs, die in Nederland de wanhopige reizigers uit Griekenland opvangen, de pas afsnijden.

Enkele verhandelde vrouwen uit andere zaken zijn eveneens in handen van uitbuiters gevallen. Ten minste twee vrouwen uit het cliëntenbestand van de Stichting tegen Vrouwenhandel zijn, voordat ze bij de Stichting terecht kwamen, 'gered' door Nederlandse mannen die hen vervolgens in hun eigen seksbedrijf aan het werk zetten. In beide gevallen zijn die romances in een vroeg stadium beëindigd. Een van die relaties strandde omdat de aanstaande bruidegom de gevangenis in moest. De andere vrouw verliet haar redder uit angst dat hij eigen rechter zou gaan spelen over haar handelaren. Hij had gezegd: 'Ik ben geen lekkere jongen, ik heb het een en ander op mijn kerfstok en ik zal ze eens beter aanpakken dan de politie heeft gedaan.'

De *fast sex*-keten van een Belgische bende

Maart 1992. De plaats: een nachtclub nabij de seksclub *De Miljardair* die in 1992 in opspraak is gekomen.¹ *De Miljardair* is in handen van een groepje Belgen, de zogeheten Bende van de Miljardair. Deze groep exploiteert tevens een artiestenbureau.

In de nachtclub is het rustig. Er werken vooral buitenlandse meisjes. 'Allemaal vrijwillig', vertelt de eigenaar trots. 'Bij mij kunnen de vrouwen een behoorlijke dansopleiding volgen. Ik zorg ook voor de verzekering. Als ze hier niet willen strippen hoeven ze niet.' Hij wijst op een fors en verlegen meisje dat aan de bar zit.

Het heeft geen zin om haar te dwingen. Aan meisjes die dat zomaar doen valt niet op een nette manier te komen. Maar bij *De Miljardair* zitten wel twintig wijven.² Een van de bezoekers onderbreekt de baas met de mededeling dat een nieuwe groep Filippina's bij *De Miljardair* is gearriveerd.

Dit voorval vond plaats na de rechtszaak op 6 september 1991, toen drie uit België afkomstige topmannen van de Bende van de Miljardair door de rechter naar huis werden gestuurd. De vrouwen die aangifte hadden gedaan waren niet meer in Nederland en konden niet als getuigen optreden. Daarop verklaarde de rechter de klacht tegen de Belgen niet ontvankelijk. Het groepje Belgen kon haar praktijken voortzetten.

De Bende van de Miljardair bezit vier of vijf seksclubs in Rotterdam en heeft zakelijke belangen bij diverse andere seksclubs in Nederland en in het buitenland: Denemarken, Zwitserland en Italië.³ Zoals MacDonalds een *fast food*-keten uitbaat, zo doet de Bende van de Miljardair in *fast sex*. De Bende berekent flinke commissies over de distributie van prostituées, die bijna allemaal worden onderbetaald. In totaal zou zij honderden vrouwen naar Europa hebben gehaald en doorverkocht. De Stichting tegen Vrou-

wenhandel is in de loop der jaren met zo'n 80 slachtoffers van de Bende in aanraking geweest.

De politie is vaak gevraagd waarom ze de clubs van de Bende niet heeft gesloten toen het verbod op het exploiteren van bordelen nog van kracht was. Het antwoord luidde dat in de periode dat de rechtszaak speelde het weliswaar officieel verboden was 'gelegenheid te geven tot prostitutie', maar dat het sluiten van clubs in de praktijk niet haalbaar was. Het beleid is om 'seksinrichtingen' te gedogen. Sterker nog, binnenkort zullen seksclubs worden gelegaliseerd. Wanneer het bordeelverbod, artikel 250bis Wetboek van Strafrecht, is gewijzigd, kunnen exploitanten die zich aan de regels houden een vergunning krijgen. De seksclubs van de Bende voldoen aan de normen: ze geven geen overlast voor de omwonenden, zijn brandveilig en de hygiënische voorzieningen zijn in orde.

Keurig gemeld

In Rotterdam mogen, volgens een andere regel, impresario's 'buitenlandse artiesten' in tijdelijke dienst nemen mits zij die keurig bij de vreemdelingenpolitie aanmelden. Sinds dit is ingevoerd werpen veel seksbazen zich plotseling op als impresario. Niet alleen de Bende maar ook andere exploitanten hebben een 'artiestenbureau' als nevenbedrijf.

Bennink en De Winter van de Rotterdamse vreemdelingendienst: 'Behalve dat we die meiden in Rotterdam oogluikend voor drie maanden toelaten, zijn er verder geen duidelijke regels. We verlossen de vrouwen zo drie maanden van de illegaliteit. Bovendien kunnen wij op die manier contact met ze leggen. We laten ze bij voorkeur zonder de baas naar het bureau komen. Komt hij toch mee, dan vragen wij of hij buiten blijft, maar we kunnen niet altijd voorkomen dat de impresario bij het gesprek is. We schrijven dan de paspoorten in en vragen of er problemen op het werk zijn. Voor ons is het helemaal niet leuk als zo'n meid later naar de Stichting tegen Vrouwenhandel, naar Humanitas of naar onze collega's van de zedenpolitie loopt met de mededeling dat er onder onze ogen vrouwenhandel heeft plaatsgevonden, en dat wij ze gewoon een stempel hebben gegeven.'

Tegen dat soort verwijten kun je je indekken door helemaal te stoppen met die impresario's. Dan loop je wel het risico dat er straks tientallen meiden komen via types die hen uitnodigen en zich voor hun levensonderhoud en medische verzorging garant stellen. Voor ons wordt het dan heel erg onoverzichtelijk, omdat we mensen moeten vragen naar een handtekening voor zo'n garantstelling die zij bijvoorbeeld een half jaar geleden hebben gezet. Nu hebben we er nog zicht op.'

Het feit dat de Bende zich keurig aan de meldingsplicht heeft gehouden, speelde een grote rol in de pleidooien van haar advocaten. Door zich aan de regels van het Rotterdamse prostitutiebedrijf aan te passen, was aan het kat en muisspel tussen de Bende en de politie een nieuw element toegevoegd. Sinds de rechtszaak was een einde gekomen aan de Cyprusfase van de Bende van de Miljardair, de periode waarin ze via Ernesto B. vrouwen naar Nederland had gehaald. De Filippijnsen die de Bende voor de rechter hadden gestreept waren via Ernesto B. naar Rotterdam gekomen. De samenwerking met impresario's op Cyprus had door het proces te veel aandacht getrokken. De Bende besloot het ronselwerk volledig in eigen hand te houden en als nieuw werkterrein viel de keuze op Indonesië.

Een van de leden van de Bende, John Claude, die overigens in september 1991 niet voor de rechtbank hoefde te verschijnen, was met de Indonesische Ira getrouwd.³ Aangezien zij bekend was met de Indonesische situatie werd zij als contactpersoon ingezet. Bij het kleine aantal Indonesische vrouwen die als slachtoffer van vrouwenhandel naar Nederland zijn gekomen, zijn persoonlijke en vertrouwde contacten van beslissend belang geweest. Indonesische vrouwen, meestal moslim, zijn niet snel geneigd met vreemde mannen mee te gaan. Vrouwelijke ronselaars hebben bij die vrouwen daardoor meer kans van slagen dan mannelijke. Als een vrouw bovendien familiebanden heeft met de vrouw die zij ronselt, zal ze weinig argwaan wekken. In één moeite door leerde Ira de thuissituatie van de vrouwen kennen, altijd gemakkelijk in verband met toekomstige represailles.

Ira had een nichtje in Indonesië en een vriendin met een andere geschikte nicht. De vriendinnen van de nichtjes werden ook aan-

gesproken. Enkele maanden na de rechtszaak liepen die nichtjes en hun vriendinnen op blote voeten door het Belgische Gent. Ze waren ontsnapt uit de bar van Kale F., een lid van de Bende van de Miljardair. De dolende vrouwen wilden naar Krimpen aan de Lek⁴ waar ze een echtpaar kenden dat ze op Schiphol hadden ontmoet. Helaas, geen enkele Vlaming kende de weg naar Krimpen aan de Lek. Via een Indonesische toko wisten ze hun kennissen toch te bereiken. Met behulp van het echtpaar kwamen ze terecht bij de Nederlandse politie. Tevergeefs, naar zal blijken.

De Indonesische Fatima, die deel uitmaakte van het groepje, was door Ira en John Claude gerekruteerd: 'In Indonesië ben ik met Mimah, mijn vriendin, meegegaan naar een voorlichtingsbijeenkomst over werk in het buitenland. Daar waren Ira en John Claude. John Claude was erg sympathiek, zelfs in Rotterdam vond ik hem nog aardig. Ik heb altijd gedacht dat hij anders was dan de anderen. Ira behandelde ons ook heel respectvol. Ze zeiden dat ik als barjuffrouw veel zou kunnen verdienen, omgerekend 54 gulden per dag. Ik had nog nooit in de horeca gewerkt. In Indonesië was ik schoonheidsconsulente. Dat gebrek aan ervaring was geen bezwaar. We hoefden niets te leren. Ira beweerde dat vrouwen van alle nationaliteiten in die bars konden werken. Taalproblemen moesten we maar met woordenboeken zien te verhelpen. Dat John Claude zelf de eigenaar van de bar was merkte ik pas later.

Ik heb niet onmiddellijk ja gezegd want ik wilde niet zo ver van huis weg. Het argument dat ik zo mijn kinderen een betere toekomst kon geven gaf echter de doorslag. Ik was gescheiden en stond er alleen voor. Toch was ik gespannen omdat ik niet wist wat er boven mijn hoofd hing. Ira zei dat ze wel 15 tot 20 vrouwen konden gebruiken. Uiteindelijk hebben John Claude en Ira acht vrouwen uitgekozen. Dikke vrouwen wilden ze niet, bedacht ik me achteraf. Op die bijeenkomst stond ik daar niet bij stil.

Voordat ik wegging, heb ik John Claude nog een paar keer bezocht om het een en ander te regelen. Ira en John Claude zorgden voor paspoorten. Ze namen ook foto's van me. Geen naaktfoto's hoor.' Soms laten impresario's naaktfoto's van de vrouwen maken zodat ze achteraf niet kunnen zeggen dat ze niet wisten dat het om striptease ging.

Alle meisjes uit het groepje kwamen met hetzelfde vliegtuig naar Nederland. John Claude ging niet mee omdat hij eerst op familiebezoek moest. Op Schiphol kwam een chauffeur ons ophalen. We noemden hem pappie, omdat hij oud en grijs was. Onderweg naar Rotterdam nam hij van ons allemaal de paspoorten in. Op de plek van bestemming schrokken we ons dood omdat er foto's van stripteasemedansers in de vitrines hingen. Dat leek niet bepaald op Javanen dansen waarvoor één vrouw uit ons groepje was gekomen.' Weinig op hun gemak gingen de vrouwen naar binnen om kennis te maken met de bazen. 'In die bar was het heel donker. We zagen alleen vrouwen dansen. O jee, dachten we, striptease. Ik wilde de naam van de bar opschrijven, maar een van de bazen zag dat en deed snel het licht uit. Het was nu te donker om nog te kunnen schrijven. We waren zo bang dat we niet durfden te vragen wat voor bar het was. Er liepen van die grote, gespierde mannen rond.' Giechelend imiteert Fatima hun manier van bewegen: ze loopt als het monster van Frankenstein.

Vooral het bendelid Kale F. heeft indruk gemaakt. 'Een grote kale man met een dikke ketting. Zijn ogen alleen al. Hij hield iedereen in de gaten.' Tegen zijn gewoonte in heeft hij tegenover het groepje van Fatima nooit gepoet met zijn reputatie als 'killer': hij was de man die enkele jaren geleden in België is veroordeeld voor de zogenaamde koffermoord.

Een Indonesische ex-cliënte van de Stichting tegen Vrouwenhandel die Fatima heeft geholpen, mengde zich op dit punt in het gesprek: 'Kale F. was een vriend van mijn pooier. Voor 1000 gulden liet hij mij met Kale F. naar bed gaan.' Fatima dacht zelfs dat Kale F. de grote baas was. Dat was hij niet maar hij had als hoofd 'uitvoerende taken' wel een belangrijke functie. De zakelijke leiding was indertijd in handen van twee managers: Van Engeland en Verbevelt. Naar alle waarschijnlijkheid stond de Belgische John Claude op het tweede plan.

'Jullie *mogen* met klanten mee'

Lanna hoefde de eerste avond alleen maar naar de striptease te kijken: 'om het te leren'. Daarna bracht een medewerker het groepje naar een woning boven de nachtclub. 'Een heel groot huis,

met veel kamers, waar veel vrouwen woonden. De mannen van *De Miljardair* sloten het huis af met drie sleutels. We konden alleen naar buiten kijken. We hadden ook nog niet gegeten. De andere vrouwen die daar zaten hadden ook bijna niets, maar gaven ons tenminste nog één kom bamisoep en één ei voor ons vieren. Zij kwamen vooral uit Zuid-Amerika en de Filippijnen en waren ook aan de nachtclub verkocht. We verstonden ze niet zo goed maar we begrepen dat ze nog geen cent hadden gekregen.'

Op de derde dag hebben de Indonesischen ruim een uur op het artiestenbureau zitten wachten. Terwijl ze daar zaten belde Ira uit Jakarta. Volgens Fatima had Ira problemen met het regelen van de visa en de paspoorten, wat ze voor het eerst deed. Na dat telefoontje zei John Claude dat hij dringend met Kale F. naar Jakarta moest. 'En jullie vertrekken straks naar België', kregen de verbaasde dames te horen.

In België kwam het viertal terecht in een bar in Gent. Opnieuw werden ze op de bovenetage gehuisvest. Fatima: 'Daar kregen we wéér met andere mensen te maken. We hoefden in die bar alleen maar wat met de gasten te drinken. De klanten bleven maar even bij me. Ze verstonden me immers niet. Tegen de klanten zei de barman dat ik zo stil en schuw was omdat ik nieuw was. Tegen mij zei hij dat drank me zou ontspannen mits ik niet al te dronken zou worden. Ik gebruikte voor het eerst alcohol. Ik beh namelijk islamitisch.

De volgende avond gingen we naar de definitieve werkplek: een nachtclub waar we als stripteasedanseres moesten gaan optreden. Mijn vriendin Mimah, die een beetje Engels sprak, vertaalde de instructies. De volgende dag moesten ook wij naakt dansen. We zeiden dat we dat niet konden. Geen probleem, we zouden het wel leren. We probeerden het te rekken met het argument dat we geen geschikte danskleding hadden. Ook daar wisten ze wel wat op. Dat was nog niet alles. We *mochten* met klanten naar bed. Moet je je voorstellen, we moesten niet, we mochten. Er waren daar 'séparés', aparte kamertjes waar klanten met je konden vrijen. Het werd menens en de tijd drong. We bedachten toen een plan om het echtpaar te bellen dat we van Schiphol kenden. 's Morgens vroeg zeiden we dat we even boodschappen moesten halen. Het barber-

sonnel was nog dronken van de avond daarvoor en liet ons gaan. We waren amper aangekleed. Dat hadden ze ook niet in de gaten. Onze paspoorten hadden we al lang teruggekregen. Ik heb nooit begrepen waarom. Die andere vrouwen zaten maandenlang zonder paspoort. Tegen een van die Filippijnsen was gezegd dat hun paspoort al vier maanden bij de politie lag.' De vrouwen begonnen hun tocht door Gent die eindigde bij de toko. Het echtpaar uit Krimpen kwam zo snel mogelijk en hielp hen verder. Fatima is nog een tijdlang bij de familie in Krimpen aan de Lek gebleven.

Het groepje van Fatima vormde een verliespost voor de Bende die het nooit is gelukt deze vrouwen tot prostitutie te dwingen. 'Dankzij Allah', volgens Fatima, 'omdat niemand van ons dat slechte werk wilde doen.' Ira die Indonesië voor de Bende had ontsloten, had met de 'meest geschikte' Indonesischen uitgekozen. Zij had vrouwen geronseld die niet zo eenvoudig te onderwerpen waren. Zij is na de ontsnapping van Fatima en de anderen uit de Bende gegooid. De andere leden van de groep ontliepen hun straf. Aangezien ze niet in hun opzet waren geslaagd, had de aangifte van Fatima en de haren geen effect. Er viel alleen een zaak van te maken als de vrouwen gedwongen waren tot seksueel contact met klanten.

De politie over die paar dagen in Nederland: 'Hier is niets gebeurd. Ze zijn niet gedwongen tot prostitutie. Ja, okay, ze zijn een nachtje opgesloten maar dat is niet voldoende voor een veroordeling voor vrouwenhandel. Ze zijn ook niet mishandeld.' Over hun korte toernee door België: 'Eventuele strafbare feiten hebben in België en niet in Nederland plaatsgevonden. Ze zijn wel via Nederlandse kanalen gepleegd. In België zijn de vrouwen niet met geweld gedwongen tot striptease. Er is ook niet met zoveel woorden gezegd dat ze met klanten naar bed moesten. Dat konden ze alleen uit de situatie opmaken.'

Fatima is verontwaardigd: 'Ik moet er niet aan denken dat ik met een klant in zo'n 'séparé' zou zitten. Die John Claude en die anderen moeten ze opsluiten. Als ik aan die week terugdenk word ik heel verdrietig. Ik heb nu geen cent en mijn werk in Indonesië ben ik ook kwijt.'

Tijdens de episode met de Indonesische vrouwen was de Bende

gewaarschuwd dat de politie nog steeds alert was. Bovendien stond in België het boek van Chris de Stoop op stapel over de wandaden van de Bende in met name de Cyprus fase. Dat was voor de Bende een tweede reden om voorzichtiger te worden. Ondertussen deed zich voor de groep Belgen een kans voor om haar goede bedoelingen te etaleren: de bevrijding van de Thaisen uit Delfzijl.

De vrouw die door Tina destijds was ingeschakeld was de vrouw van Verbesselt, een van de belangrijkste leden van de Bende van de Miljardair. Tina kende inmiddels de reputatie van deze Verbesselt: 'Die man is een grote gangster in Rotterdam. De andere meisjes daar raadden me af ooit in die tent te gaan werken. Ik weet echt niet waarom zij toen de politie heeft gebeld. Ik denk dat ze ergens bang voor was. Waarvoor weet ik niet.'

Bennink en De Winter, de rechercheurs van de Rotterdamse vreemdelingendienst die nauw betrokken waren bij de zaak Delfzijl: 'Als een van die Belgen meewerkt aan het ontzetten van de vrouwen uit Delfzijl, kan de politie moeilijk de volgende dag bij hen invallen.' De politie heeft geen inval gedaan, de volgende dag niet en de daaropvolgende ook niet. De Bende had daardoor alle tijd om voorbereidingen te treffen voor het volgende 'wingewest': Polen.

Je kan zelfs je moeder meenemen

De exploitant van de nachtclub die in de buurt ligt van *De Miljardair*: 'Soms komen de meisjes van *De Miljardair* hier huilend binnen. Ik help ze en breng ze zolang naar een hotel. En dan? Dan zegt de politie dat er geen tijd is om aangiften op te nemen.'

Een paar weken na het eerste gesprek met deze nachtclubeigenaar kwamen er enkele Poolse vrouwen aan zijn deur. Een van hen was Kasha (22). Volgens Kasha rijdt er wekelijks een busje met zes Poolse vrouwen naar Rotterdam. In Rotterdam ontmoette zij vrouwen uit heel Polen. In totaal zijn zo'n 500 Poolse vrouwen in korte tijd met busjes naar het westen vervoerd. Of ze allemaal naar Rotterdam zijn gereisd, weet Kasha niet. De Poolse vrouwen zijn via een nieuwe kracht uit de bende, Alec, naar Rotterdam gekomen. Alec exploiteert in Polen een soort uitzendbureau ten behoeve van de Bende.

Kasha: 'In Polen zag ik in een regionaal blad een advertentie van een bedrijf dat gezelschapsdames, schoonmaaksters en serveersters zocht. Kennis van vreemde talen was niet vereist. Dat leek me een groot voordeel. Toch heb ik lang nagedacht voordat ik uiteindelijk schreef. Het bedrijf reageerde door allerlei informatie te sturen. Ik heb nog het materiaal teruggestuurd met de mededeling dat ik er van afzag. Toch bleef men folders sturen met steeds meer concrete informatie. Er stond bijvoorbeeld in dat we naar Nederland en België zouden gaan. Ik dacht: Nederland is een prachtig land. Met mijn moeder heb ik er aan de hand van die folders uitgebreid over gesproken. Ik woonde nog bij mijn ouders en had een heel goed contact met ze. We konden het geld van die baan wel gebruiken. Mijn moeder werkte niet, nogal ongebruikelijk in Polen. Zij zorgde voor mijn invalide broertje. Mijn vader werkte wel. Mijn moeder vond aan de ene kant dat ik wel moest gaan, aan de andere kant was zij bang dat er iets mis was. Behalve met mijn moeder besprak ik het ook met een collega'tje in de slagerij waar ik toen werkte. Het leek haar maar niets. Na nog een paar weken hebben besloot ik die baan toch te nemen. Mijn onvrede met het werk in die slagerij gaf de doorslag. Ik hoefde maar drie maanden in Nederland te blijven. Dat hield ik wel uit, dacht ik.

In die folders stond een telefoonnummer. Dat kon ik allicht eens bellen. Het was te ver om langs te gaan. Ik belde en kreeg die Alec aan de lijn. We zouden twee dagen later vertrekken. Dat vond ik wel wat snel. Geen probleem, ik kon met de ploeg mee die een week later zou afreizen.

Ik heb toen mijn spullen gepakt. Mijn moeder bracht me met de nachttrein naar het stadje waar dat bureau was gevestigd. Daar hebben we op het station naar het bureau gebeld. Ze zouden ons komen afhalen. We hebben een uur in de kou staan wachten.' Kasha schiet in de lach. 'Ik had daar wel een vies autootje gezien, maar ik had niet verwacht dat ze met zo'n autootje zouden komen. We hebben helemaal niet op die auto gereageerd. Zij hadden er uiteraard niet op gerekend dat we met ons tweeën kwamen.'

Daar een tweede telefoontje kwamen moeder en dochter in een gewone flat die als kantoor fungeerde. 'We hebben daar een hele tijd gezeten zonder dat iemand zich om ons bekommerde. De staf had

het te druk met meisjes ophalen. We zijn nog naar de stad gegaan omdat we toch pas 's avonds zouden vertrekken. Voordat we naar Nederland vertrokken hebben ze mijn moeder keurig naar het station gebracht.

Kasha vertrok met zes andere meisjes in een bus. 'Alec reed. We hadden maar twee dekens voor ons allemaal en het was vreselijk koud. Twee meisjes haakten al in Rotterdam af. De een besloot familie te gaan opzoeken, de ander pakte meteen de bus terug. Zij vertrouwde het niet. Ik dacht, al die moeite voor niets. En we zouden toch gewoon op een kantoor gaan werken. Toch was ik ongerust.'

Kasha sliep alleen de eerste nacht in een hotel. Daarna werden zij en haar reisgenoten gehuisvest in een volgens Kasha 'afgrijselijk smerig appartement' boven de nachtclub. De volgende dag moesten de vrouwen één voor één het kantoor van het artiestenbureau binnen. De heren waren in gesprek en namen nauwelijks notitie van Kasha. Met een achteloos gebaar maakten ze haar duidelijk dat ze zich moest uitkleden. Kasha: 'Ik dacht, wat is dit? Krijg ik eerst een medisch onderzoek? Of willen ze weten of ik wel schoon ben op mezelf? De mannen deden geen moeite om zich verstaanbaar te maken. Wel kreeg ze een vreemd, in raar Engels opgesteld contract onder ogen met de volgende inhoud: Het contract geldt voor drie maanden. De artiest zal een basisbedrag van 30 gulden per dag ontvangen. Iedere dag 50 gulden voor optredens. De artiest verzorgt minimaal dertig optredens. De dames krijgen 10% op de champagneconsumptie van klant plus enkele bonussen. Het artiestenbureau betaalt de reis terug. Het bureau zorgt voor onderdak, werkvergunning en belastingafdrachten. De artiest verklaart gezond en niet zwanger te zijn en accepteert medisch onderzoek door het bureau. De artiest krijgt in de volgende gevallen boete: 500 gulden bij contractbreuk, voordat de termijn is verstreken, 500 gulden bij weglopen uit de club onder werktijd, 500 gulden bij absentie van werk.⁵

Voor Kasha was het een grote verrassing dat ze niet als receptioniste maar als artiest zou gaan werken. Bovendien hield dit werk als artiest striptease en prostitutie in, wat nergens in het contract stond vermeld. Kasha: 'Pas op het moment dat ze ons de club

inmenloodsten werd dat duidelijk. Een Poolse die er al langer werkte heeft ons moed ingesproken: "Het was niet zo erg als het leek." Geen wonder, zij bleek de nieuwe vriendin van Kale F. te zijn. Alec was bevriend geraakt met de meisjes die voor ons waren gekomen. Aan hen hadden we dus ook niets.

We zaten vast aan dat rare contract en we moesten naakt dansen. De eerste dag hoefden we alleen maar te kijken hoe het moest. We wilden met de baas praten want striptease was niet de bedoeling. In plaats van op onze klachten in te gaan, zeiden ze dat we pas ons geld kregen als we met de klanten naar bed gingen. Ook de percentages over de champagne zouden ze dan pas uitbetalen.'

De Poolse zijn niet mishandeld. Eén blik van de bazen was voldoende om ze te laten gehoorzamen. Kasha was vooral bang van 'die enge ogen van Johan, de baas'. Ze kende de gewelddadige reputatie van Kale F. niet, ze wist alleen dat hij in België meisjes achter de ramen had zitten. De Bende hield de Poolse het schrikbeeld voor dat ze naar België moesten, waar ze helemaal niets betaald zouden krijgen.

De uiteindelijke betaling was aanzienlijk minder dan wat een 'mondige prostituée in Nederland', die overigens nooit zo'n wurgcontract zou tekenen, met vergelijkbaar werk zou verdienen. Bovendien mochten de Poolse vrouwen geen klanten weigeren, een 'fundamenteel' recht van prostituées. Kasha heeft het twee maanden volgehouden. Op een avond liep zij met de andere vrouwen langs de eerdergenoemde nachtclub in de buurt van *De Miljardair*. Ze maakten in gesprek met de portier en klaagden over de slechte betaling. De portier kende de verhalen over de groep Belgen wel. Hij bracht ze in contact met zijn baas die ze werk aanbood onder veel gunstiger voorwaarden. Daar zijn ze op ingegaan. Ze kreeg daar wel het gebruikelijke betaald voor het 'naar boven gaan' met klanten. Ze mocht ook klanten weigeren. Kasha's moeder heeft haar een keer in Nederland bezocht. Kasha vertelde haar dat ze alleen champagne met klanten moest drinken, wat niet waar was.

Ridders zonder vrees of blaam

Via Rotterdamse hulpverleners kwamen de vrouwen bij de politie omdat ze overwogen de groep Belgen bij de politie aan te

geven.⁶ De politie gaf de Poolse drie maanden bedenktijd om te beslissen of ze wel of geen aangifte wilden doen. De vrouwen hadden die tijd echter niet nodig en wilden er onmiddellijk werk van maken. Toen bleek dat niet de vrouwen maar de rechercheurs tijd nodig hadden om te bepalen of ze er een zaak van konden maken. Volgens Bennink en De Winter van de Rotterdamse vreemdelingendienst betrof het een arbeidsgeschil binnen het halflegale circuit. Het niet nakomen van contracten en de slechte betaling, kortom arbeidsgeschillen, vormden geen reden voor de politie om in te grijpen. Bennink en De Winter: 'Iedere werkgever manipuleert mensen die afhankelijk van hem zijn. Dat ziet hij als een vorm van management. We grijpen alleen in als een exploitant te ver gaat, bijvoorbeeld als ze de paspoorten te lang inhouden. Dat kan ook heel subtiel gaan. Ze zeggen niet "Ik neem je paspoort in", maar "Meid, ik moet naar de ambassade en daarvoor heb ik je paspoort nodig". Een week okay, maar drie maanden.'

Voor de politie speelden ook andere problemen. 'Het is de vraag of de Bende van de Miljardair een contactpersoon in Polen heeft geïnstrueerd de vrouwen werk als serveerster of receptioniste aan te bieden. We kunnen moeilijk bewijzen dat het brein in Nederland zit. De contacten met de Poolse politie zijn ook niet bepaald optimaal. De strafrechtelijke kant van de zaak ressorteert onder de zedenpolitie. Die wil eerst harde feiten voordat ze er een hoop manuren tegenaan gooit. De Poolse werden niet opgesloten en mishandeld. Ze mochten hun paspoorten houden en kregen een arbeidscontract. Inderdaad, ze kregen wel te weinig betaald. Manipulatie om in de prostitutie te gaan werken is in dit geval moeilijk aan te tonen.' Overigens maakte de Bende zich in de periode van de Poolse dames schuldig aan mishandeling en bedreigingen. Dat bleek toen een doodsbanige vrouw in het ziekenhuis belandde. Onder het huidige beleid is de Bende alleen in hun portemonnee te pakken. Bij een inval enkele maanden voor de rechtszaak is het 'Kaalplukteam' ofwel het Bureau Financiële Ondersteuning in actie gekomen. Bij die gelegenheid is de hele papierwinkel in beslag genomen. Het Bureau Financiële Ondersteuning ontdekte onder andere dat de directeurs van het miljoenenbedrijf van *De Miljardair* voor de belasting niet bestonden. De leden van de Bende van

de Miljardair bleken na de actie van het Kaalplukteam een belastingaanspraak te hebben van zo'n twee miljoen. Naar verluidt hebben ze die afgekocht met het luttele bedrag van 100.000 gulden. Er zijn ook brieven gevonden van klanten die door de Bende zijn opgebeld, wanneer de klant beschonken was liet men hem een slip van een creditcard tweemaal ondertekenen. De Bende is hierin niet mee. Als de gedoogde seksinrichtingen werkelijk gecontroleerd zouden worden op malversaties, zou minstens de helft moeten sluiten.

Het terugdringen van de diverse malafide praktijken in het seks-wereldje valt moeilijk te bewerkstelligen. Het heeft weinig zin om bijvoorbeeld door middel van een demonstratie klanten ervan te weerhouden naar de nachtclubs van de Bende te gaan. Het valt te vrezen dat negatieve publiciteit de klandizie juist doet toenemen: talloze klanten bezoeken graag onderworpen prostituées. Niettemin kunnen klanten een positieve rol spelen.

Soms slagen vrouwen er in om tijdens het animeren in de clubs van de Bende klanten om hulp te vragen. Nachtclubbezoekers gaan daar met minder schroom op in dan bijvoorbeeld klanten van saamprostituées. Nachtclubbezoekers hebben altijd het excuus dat 'ze alleen maar een pilsje kwamen drinken'. In enkele gevallen zetten de 'redders' de vrouwen onder druk om naar de politie te gaan, zonder dat de vrouw daar zelf weloverwogen voor kon kiezen. Zo kwam een Thaise met haar klant terecht op het politiebureau. De man maakte veel kabaal en eiste van de politie dat ze, desnoods met geweld, *De Miljardair* ontruimde. De klant voerde het woord voor de vrouw en liet haar niet alleen met de politie praten. Een oudere rechercheur wees hem terecht: 'U bent boos omdat haar menselijke waardigheid is aangetast, maar nu moet u haar ook in haar waarde laten. Ze kan zelf heel goed haar zegje doen.'

Niet alleen klanten maar ook personeelsleden krijgen soms medelijden met een vrouw. Een Filippijns slachtoffer is gered door een chauffeur van de Bende, die wegens haar het contact met hen verbrak. Hij werd verliefd en vroeg haar ten huwelijk; wel verzuimde hij de 'damsel in distress' te zeggen dat hij reeds getrouwd was. Aangezien hij represailles van de Bende vreesde, eiste hij hulp en

bescherming van de overheid. Toen hij dat niet snel genoeg kreeg, dreigde hij het adres van het opvanghuis waar hij en zijn aanstaande zich bevonden in de pers bekend te maken. Inmiddels is hij van zijn eerste vrouw gescheiden en heeft de Filippijnse een verblijfsvergunning. Zij is een van de velen die door middel van een huwelijk is 'gelegaliseerd'.

'Vroeger was ik een onderdanige Aziatische vrouw, nu ben ik een geëmancipeerde Nederlandse'

Over postorderbruiden

Nederlanders krijgen het verleidelijke idee voorgespiegeld dat Aziatische vrouwen onderdanig zijn. Ze denken dat wij arm zijn en allenmaal in de prostitutie werken. Maar juist westerlingen verleiden de vrouwen tot prostitutie. Dat is een manier van overleven, maar ik zou het zelf niet doen', aldus de Aziatische Gabriela, een postorderbruid. Dat wil zeggen, een vrouw die per post door een westerse man als echtgenote is besteld.

Hij hield me als een soort pop. Ik mocht alleen in het zwart gekleed gaan. Ik moest zelfs met een zwarte pen schrijven. Maar ik was nog jong en hield van kleurtjes', aldus Tina, de Thaise uit de zaak Delfzijl, over haar eerste verblijf in Nederland als maintenee, een betaalde vaste vriendin van een man.

Op de huwelijks- en relatiemarkt kunnen mannen echtgenotes voor wie een verblijfsvergunning in Nederland van levensbelang is, onder druk zetten door te dreigen met echtscheiding. De oorzaak hiervan ligt in de vreemdelingenwetgeving. Als er binnen drie jaar een echtscheiding komt, vervalt het verblijfsrecht op grond van huwelijk. Deze regel maakt de buitenlander afhankelijk van de Nederlandse partner en opent de weg naar klein- en grootschalig misbruik van vrouwen: in de prostitutie, als maintenee en voor huishoudelijk werk. In dit hoofdstuk komen enkele vrouwen aan het woord die een van deze drie vormen of een combinatie daarvan hebben meegemaakt.

Langs deze onsympathieke weg

Man zoekt vrouw. Vrouw zoekt man. Wanneer een huwelijksbureau tussen twee kandidaten bemiddelt is dat niet per definitie huwelijkshandel. Een voormalig medewerkster van de Stichting tegen Vrouwenhandel: 'De wijze waarop de kennismaking wordt